

DESASTRE: UNA FORMA DIFERENT DE DIFUSIÓ PATRIMONIAL

Jordi Calafell

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona - Arxiu Fotogràfic

L'exposició *Desastre* (del 12 d'abril al 31 d'agost del 2000 a la seu de l'AHCB) va sorgir quan es feia la selecció d'imatges que havien de constituir la mostra antològica *Ballell, fotoperiodista*. Enmig de centenars de positius de temes diversos, un reduït nombre de fotografies sobre llevantades en el litoral barceloní i les seves conseqüències ens van cridar l'atenció primerament pel tema, però sobretot pel tractament que en feien: la majoria, aparentment, estaven subexposades, algunes tenien més erosions mecàniques del que és habitual i, era evident que no havien servit, fora d'alguna excepció, per a il·lustrar cap notícia, tal com es va comprovar en fer el buidatge de la premsa gràfica de l'època. Ens trobàvem, per tant, davant un conjunt de negatius que, en el context del fons Ballell, miraculosament s'havien conservat malgrat la seva inutilitat per a ser impresos en una revista.

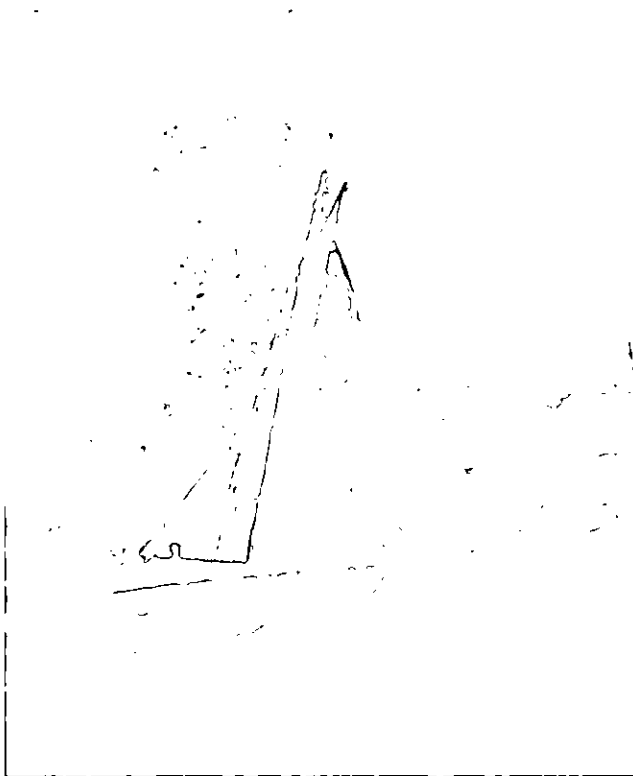
Les dates aproximades? Entre 1906 i 1916. Segurament Frederic Ballell les va fer per a il·lustrar els efectes dels temporals que assolaven el litoral entre el Poble Nou i Can Tunis, però evidentment per les males condicions en què van ser preses les proves que en resultaven no van ser considerades aptes per a ser publicades. Tanmateix, el fotògraf, potser pres pel *passionato* de l'experiència viscuda no va gosar llençar les plaques a les escombraries i, d'aquesta manera han arribat fins a nosaltres, constituint un conjunt d'imatges veritablement estrany i preciós.

La idea de fer-ne una exposició anava molt lligada al convenciment que l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona ha d'oferir al ciutadà –un ciutadà que, malauradament, no té massa oportunitats de gaudir d'una bona difusió fotogràfica– l'accés a vies d'aprenentatge fotogràfic, entenent aquesta oferta no sols com la simple –encara que de simple, res!– accessibilitat al document històric i gràfic sinó com quelcom més global, més divers, més suggeridor.

En aquest sentit, l'exposició *Desastre* era una aposta per noves formes de difusió fetes des d'un arxiu fotogràfic patrimonial on sempre s'han presentat les fotografies com a eines de la investigació històrica. L'exposició, molt senzilla, consistia a mostrar setze tiratges actuals, molt ben presentats, fets a partir dels negatius originals del fons Frederic Ballell de l'Arxiu Fotogràfic. No hi havia ni text ni cartel·les –només un full de mà i el catàleg– per tal de reforçar el concepte antidocumental de l'exposició. Per accentuar l'aire dramàtic de la mostra, es van incloure tres fotografies que no eren sobre els temporals sinó sobre regates pel mal estat en què es trobaven els negatius i una quarta sobre el cablejat telegràfic entre Barcelona i Mallorca.

Es tractava, per tant, d'una revisió sobre el treball d'un fotoperiodista. Revisió perquè s'havien escollit uns materials descartats per l'autor, revisió perquè s'havia optat per uns tiratges actuals, revisió perquè s'havien agrupat amb una finalitat no prevista en el seu origen, revisió perquè s'accentuava un dramatisme que no anava implícit en totes les imatges, revisió perquè hi havia una intenció descontextualitzadora. En fi, era una forma d'*ensenyar* fotografies d'una manera diferent de com es fa habitualment des d'un arxiu fotogràfic patrimonial.

D'uns anys ençà, l'Arxiu Fotogràfic intenta tractar la difusió dels seus fons no sols com si una exposició o un catàleg fossin un aparador, sinó cercant una coherència amb una idea tan important com possiblement ambigua: *explicar fotografia*. I és en aquest context que cal situar l'exposició *Desastre*, com una forma de difusió entre moltes de possibles que l'Arxiu Fotogràfic intenta endegar en la línia d'un ambiciós projecte en el qual treball arxivístic i difusió –en totes les seves formes– constitueixin un tot vertebrat en funció d'un objectiu últim: que l'Arxiu Fotogràfic assoleixi la modernitat per a ser socialment útil.

Frederic Ballell Maymí. Veler de regates.
AHCB-AF C3V/144.

Frederic Ballell Maymí. El llevant del dissabte a la Mar Vella. C- 1911. AHCB-AF C3V/397.